

Estudis històrics erudits del segle XIX

La ciutat de Tortosa va nodrir-se de notables estudiosos de la història local i del seu folklore. Va gaudir de prolífics cronistes. El contingut del seu treball historiogràfic està marcat per la influència ideològica conservadora i espanyolista (amb la consegüent anàlisi parcial d'alguns esdeveniments històrics) i l'ús estricte de la llengua castellana, ja que a la catalana se la considerava inferior.

Daniel Fernández (Tortosa 1829-1885) va ser metge, historiador i escriptor. Va regentar la càtedra de Francès a l'Institut de Tortosa. Va col·laborar amb les publicacions professionals *El siglo médico* i *La gaceta*, i va ser un dels fundadors del periòdic local *La voz del progreso*. És l'autor d'*Anales de la historia de Tortosa*, en la qual divideix la història de la ciutat en quatre èpoques (primitiva, romana, àrab i moderna).

El canonge Ramon O'Callaghan (Ulldecona) era doctor en cànon i Teologia. Va ser director de l'Arxiu Capitular i cronista de la ciutat de Tortosa. Va interessar-se també per facetes molt diverses de la cultura, que van portar-lo a ser membre de l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona, de l'Acadèmia de les Bones Arts de París i de la Societat Historicoarqueològica de Lió. És l'autor

de l'estudi *Derecho canónico según Gregorio IX*. La seua obra més remarkable és *Anales de Tortosa*, que va publicar en quatre volums i en anys diferents, en els quals fa un repàs exhaustiu de les vinculacions religioses de la ciutat.

Un altre estudiós i cronista de la ciutat va ser Eduard Arèvalo i Lledó (Tortosa 1830-Bilbao 1892). Als divuit anys, ja va col·laborar amb el rotatiu *El dertosenense*, i als dinou va estrenar al teatre de la Mercè de Tortosa el seu drama *Un desliz en la apariencia*, al qual va seguir *El rey Vamba*. També és l'autor de la llegenda religiosa en vers *El cingulo de Maria*, i del treball històric titulat *Carbons i Garidells* sobre les dissensions a Tortosa en temps del rei Jaume I. Des de les pàgines d'*El eco del país*, va publicar nombroses llegendes històriques relacionades amb la història de la ciutat. Va ser nomenat cronista de la ciutat de Tortosa.

Litteratus

■ Una de les característiques del segle XIX és la potenciació dels estudis biogràfics. Alguns literats van dedicar-se a realitzar notables biografies de personatges importants de Torto-

sa i de la resta del país, les quals han aportat importants dades per a estudis posteriors.

Bonaventura de Córdoba i Miguel (Tortosa 1806-València 1854) va ser estudiant de filosofia, advocat, publicista i historiador. Era un bon coneixedor de la llengua llatina i estudiós de la retòrica. Va establir-se a Barcelona, on va ser nomenat promotor fiscal d'un dels jutjats, alhora que, el 1841, va haver de traslladar-se a Madrid ja que va ser nomenat fiscal del Suprem de Guerra i Marina, càrrec que va ostentar fins al 1847, quan va ser elegit diputat a Corts per Tortosa. Va exercir, els darrers anys de la seua vida, com a magistrat a València. És l'autor de les biografies sobre el general Cabrera i el literat Jaume Balmes, i va deixar inacabada la de Sant Vicent Ferrer.

Obduli Rodríguez i González de los Rios va ser fundador de *La gaceta ibérica* i l'autor de l'*Album biográfico dertosenense*, en el qual va publicar unes extenses biografies de grans personatges tortosins com els poetes Rector de Vallfogona i Francesc de la Torre i Sevil, el músic Felip Pedrell, els pintors Josep M. Marquès i Antoni de Casanova, i del general carlista Ramon Cabrera. També va publicar *Guía de Tortosa* (1895).